

Katarzyna Sadowa
Aleksandra Spychalska
(Uniwersytet Wrocławski)

SPRAWOZDANIE Z CYKLU WYKŁADÓW PBPO „ORIENT DALEKI I BLISKI”¹

ABSTRACT

REPORT FROM THE SERIES OF LECTURES „ORIENT DALEKI I BLISKI”
CONDUCTED BY CENTRE FOR ORIENTAL LAW RESEARCH

The series of lectures entitled ‘Orient Daleki i Bliski’ was launched in 2013 from the initiative of prof. M. Sadowski. Since then, it has generated a lot of interest. A part in the events is being took not only by the students from University of Wrocław and the Faculty of Law, Administration and Economics, but also people outside this academic center. In this report the authors will present the particular lectures given during three series of ‘ODiB’.

KEYWORDS: Centre for Oriental Law Research, lectures, oriental law, Japan, China, Islam

SŁOWA KLUCZOWE: Pracownia Badań Praw Orientalnych, wykłady, prawo orientalne, Japonia, Chiny, islam

Jesienią 2013 r. z inicjatywy Kierownika Pracowni Badań Praw Orientalnych, prof. dr hab. Mirosława Sadowskiego, zainaugurowano cykl wykładów „Orient Daleki i Bliski” poświęconych problematyce prawa,

1 Szczegółowy raport z działalności Pracowni Badań Praw Orientalnych, w którym znajduje się między innymi informacja o wykładach z cyklu „Orient Daleki i Bliski” dostępny jest na stronie [www: Raport z działalności PBPO-2015](http://prawaorientu.prawo.uni.wroc.pl/raport-z-dzialalnosci-pbpo-2015/), <http://prawaorientu.prawo.uni.wroc.pl/raport-z-dzialalnosci-pbpo-2015/>.

sytuacji politycznej, społecznej i ekonomicznej krajów Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Od początku inicjatywa spotkała się ze sporym zainteresowaniem studentów WPAiE UW, ale także osób spoza Wydziału czy nawet Uniwersytetu. Do tej pory odbyło się już pięć takich cykli. Prelekcje w ramach „ODiB” prowadzą przede wszystkim eksperci Pracowni Badań Praw Orientalnych oraz goście z innych jednostek naukowych.

Semestr zimowy 2014/2015

Spotkania w semestrze zimowym 2014/2015 zainaugurowała prelekcja mgr Urszuli Muszalskiej pt. *Prawo japońskie – pomiędzy tradycją a nowoczesnością*. Wykład poświęcony był kwestiom źródeł prawa japońskiego oraz kultury prawnej Kraju Kwitnącej Wiśni. Tematyka cieszyła się ogromnym zainteresowaniem, zwłaszcza, że raczej rzadko jest ona przedmiotem analizy w polskiej literaturze naukowej.

Kolejne spotkanie poprowadzili mgr Michał Sikora i mgr Małgorzata Kania, a dotyczyło ono kwestii *prowadzenia biznesu w Chińskiej Republice Ludowej*. Prelegenci na co dzień współpracują z chińskimi przedsiębiorcami i wielokrotnie podróżowali do ChRL. Podczas wykładu dzielili się zatem także swoimi doświadczeniami, spostrzeżeniami i uwagami, co dla słuchaczy było nawet cenniejsze niż wiedza teoretyczna.

Trzecią w ramach cyklu „Orient Daleki i Bliski” była prelekcja mgr. Barbary Jelonek poświęcona problematyce *matżeństwa w kulturze i prawie Japonii*. Mgr Jelonek przedstawiła efekty swoich badań prowadzonych w Pracowni Badań Praw Orientalnych. Poruszana przez nią tematyka spotkała się z dużym zainteresowaniem publiczności, o czym świadczyła choćby żywiołowa dyskusja, która wywiązała się pod koniec spotkania.

Kolejny wykład poprowadził Kierownik PBPO – prof. Dr hab. Mirosław Sadowski, zaś jego tematyką była niezwykle aktualna kwestia *prawnych aspektów matżeństw polsko-muzułmańskich oraz instytucji matżeństwa w prawie muzulmańskim w ogóle*. Warto przy tym wspomnieć, iż w 2015 r. nakładem wydawnictwa Okręgowej Izby Radców Prawnych w Poznaniu ukazała się monografia prof. Sadowskiego poświęcona tej właśnie tematyce². Spotkanie cieszyło się ogromnym zainteresowaniem i uczestniczyło w nim ponad sto osób.

2 M. Sadowski, *Matżeństwo w prawie islamu. Wprowadzenie*, Poznań 2015.

Przedostatnia z prelekcji dotyczyła także problematyki islamskiej, a konkretnie prawnych regulacji dotyczących stroju muzułmanki w Unii Europejskiej. Wyniki swoich badań w tym zakresie przedstawiła ekspertka PBPO, mgr Agnieszka Kuriata. Analizie poddane zostały przepisy i rozwiązania prawne poświęcone tej kwestii w takich krajach jak np. Wielka Brytania, Francja, Niemcy czy Belgia.

Cykl zimowy wykładów „Orient Daleki i Bliski” zwińczyło spotkanie prowadzone przez mgr Katarzynę Sadową pt. *Zjawisko zbrodni „honorowych” w krajach muzułmańskich i Europie – perspektywa prawna*. Tematyka spotkania koncentrowała się na problematyce także niezwykle niestety aktualnej, a mianowicie problematyce tzw. przemocy honorowej. Prelekcja cieszyła się sporym zainteresowaniem, o czym świadczyć może duża liczba uczestników oraz zadawanych po wykładzie pytań.

Semestr letni 2014/2015

Semestr letni cyklu wykładów „Orient Daleki i Bliski” zainaugurowało wystąpienie kierownika Pracowni, prof. Mirosława Sadowskiego. Tematem przewodnim prelekcji był *wstęp do prawa muzułmańskiego*, podczas której Profesor wskazał na najważniejsze kwestie dotyczące prawa islamu, podkreślając przy tym różnice pomiędzy prawem w rozumieniu okcydentalnym a postrzeganiu prawa w świecie muzułmańskim. W spotkaniu udział wzięło około osiemdziesięciu osób.

Drugie spotkanie dla odmiany poświęcone było *katalogowi kar w chińskim prawie karnym*, który scharakteryzował ekspert prawa chińskiego – mgr Michał Sikora. Prelegent w trakcie wystąpienia przedstawił między innymi genezę katalogu kar oraz w skrócie go scharakteryzował, następnie omówił poszczególne kary poddając je komparatystyce w stosunku do polskiego systemu penalnego. Szczególną uwagę poświęcił problematyce kary śmierci. Spotkanie cieszyło się dużym zainteresowaniem, o czym świadczyła choćby sama, żarliwa dyskusja, która wywiązała się po prelekcji.

Kolejny wykład PBPO poprowadziła mgr Aleksandra Sychalska, specjalizująca się w badaniach nad problematyką ludobójstwa. W tym kontekście odbyła się też sama prelekcja, podczas której magister Sychalska przeanalizowała casus Nigerii, Sudanu i Birmy. Specjalistka scharakteryzowała podstawowe regulacje prawne z zakresu zapobiegania i karania

zbrodni ludobójstwa w prawie międzynarodowym, a następnie skupiła się na społeczno-polityczno-prawnej sytuacji trzech wspomnianych państw, sytuując ją oczywiście w kontekście problematyki genocydu. W wystąpieniu wzięło udział kilkadziesiąt osób.

Prelegentką spotkania z 15 kwietnia 2015 roku była mgr Małgorzata Samojedny, która przedstawiła zagadnienie ideologicznych podstaw Państwa Islamskiego ISIS. Autorka przybliżyła ideologiczne podstawy radykalizmów islamskich, a także genezę i okoliczności powstania pierwszego Państwa Islamskiego. Następnie prelegentka poddała analizie ewolucję radykalnych nurtów w islamie, przedstawiając także związki przyczynowo-skutkowe nasilenia się działań militarnych organizacji dżihadystycznych typu Al-Kaida. W wykładzie wzięła udział niezwykle liczna publiczność – około 120 osób. Słuchacze z pewnością byli żywo zainteresowanie tematyką, o czym świadczy chociażby wyjątkowo długa dyskusja, jaka wywiązała się po prelekcji.

Wykład piąty cyklu „Orient Daleki i Bliski” poświęcony został niezwykle interesującej kwestii *Sprawiedliwości zwyczajców w orzeczeniach Trybunatu Tokijskiego*, którą podjął specjalista PBPO – mgr Andrzej Bryl. Mgr Bryl przeanalizował pokrótce narodziny koncepcji procesów wojennych po zakończeniu II wojny światowej, a następnie skupił się na charakterystyce autora dekretu Tokijskiego – osobie Douglasa Mac Arthura. Prelegent podkreślił różnice pomiędzy prawnym charakterem Karty Tokijskiej a jej wzorem – Kartą Londyńską, będącą podstawą Procesów Norymberskich. Również ten wykład cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem, a liczba słuchaczy sięgnęła kilkudziesięciu osób.

Następna, szósta już prelekcja, która odbyła się 29 kwietnia 2015 roku dotyczyła niezwykle aktualnej tematyki tzw. celowanego zabijania – *targeted killing*. Specjalista problematyki, mgr Łukasz Piątkowski scharakteryzował samo pojęcie oraz podstawowe założenia polityki *targeted killing*, wskazując na wykorzystywane w jej zakresie środki i metody. Szczególna uwaga poświęcona została w tym kontekście bezzałogowym statkom powietrznym. Mgr Piątkowski wskazał ponadto przykłady stosowania techniki zabijanego celowania przez Izrael oraz Stany Zjednoczone. Niemała kontrowersyjny temat przyciągnął dużą liczbę uczestników (w tym żołnierzy zawodowych oraz studentów Wyższej Szkoły Oficerskiej we Wrocławiu) którzy mieli po wykładzie wiele pytań.

Mgr Joanna Siekiera poprowadziła gościnnie w ramach cyklu PBPO wykład siódmy. Prelegentką, kontynuującą studia doktoranckie w samej

Nowej Zelandii wygłosiła referat zatytułowany *Nowa Zelandia – raj dla Azjatów. Prawo migracyjne Nowej Zelandii*, w ramach którego w bardzo interesujący sposób zaprezentowała tematykę, w której się specjalizuje. Również ta prelekcja cieszyła się ogromnym zainteresowaniem.

Na następnym wykładzie również gościliśmy zaproszoną prelegentkę, tym razem ekspertkę kultury chińskiej, dr Stefanię Skowron-Markowską z Instytutu Konfucjusza. Temat spotkania – *Ach ci Azjaci, czyli jak odróżnić Chińczyka od Japończyka? Słów kilka o problemach identyfikacji* przyciągnął licznych słuchaczy.

Zwieńczeniem letniego cyklu „Orient Daleki i Bliski” była prelekcja mgr Agnieszki Kuriaty, specjalistki z zakresu prawnych regulacji dotyczących stroju muzułmańskiego. Tym razem mgr Kuriata przedstawiła niezwykle ciekawą kwestię egzotycznego islamu, a mianowicie muzułmanów żyjących w Indonezji, kraju o największej liczbie wyznawców tej religii. Mgr Kuriata podjęła kwestię samego napływu muzułmanów na poszczególne wyspy, a następnie scharakteryzowała (niekiedy zaskakujące, jak matrylinearny charakter społeczności Minangkabau, czy akceptowanie tzw. płci kulturowych przez Bugis) tradycje i praktyki towarzyszące muzułmanom w Indonezji. Wykład cieszył się dużym zainteresowaniem, wzięło w nim bowiem udział około sześćdziesięciu osób a już po prelekcji wywiązała się długa i owocna dyskusja.

Semestr zimowy 2015/2016

Kontynuacja cyklu spotkań „Orient Daleki i Bliski” nastąpiła w kolejnym, zimowym semestrze 2015/2016. Tradycyjnie już, wykładu inauguracyjnego poprowadził prof. Mirosław Sadowski. Tym razem przedmiotem rozważań stała się problematyka imigracyjna i jej ewentualne skutki w odniesieniu do Polski. W wykładzie licznie wzięli udział zainteresowani, także spoza Uniwersytetu Wrocławskiego.

Następne spotkanie poświęcone zostało Japonii, a dokładniej sytuacji prawno-społecznej kobiet na japońskim rynku pracy. Prowadząca, mgr Urszula Muszalska przeanalizowała najważniejsze regulacje prawne obowiązujące w tym zakresie w Japonii, a także dokonała porównania danych statystycznych dotyczących zatrudnienia kobiet w Japonii i Polsce. Tematyka cieszyła się dużym zainteresowaniem, po wykładzie wywiązała się dość długa i owocna dyskusja.

Trzecia prelekcja cyklu podnosiła bardzo aktualną problematykę propagandy wykorzystywanej do dokonywania ludobójstwa przez tzw. Państwo Islamskie. Specjalistka kwestii ludobójczej, mgr Aleksandra Spychalska, zaprezentowała wykorzystywane przez ISIS kanały komunikacyjne i mechanizmy propagandowe mające oddziaływać na odbiorców w sposób usprawiedliwiający, czy wręcz nakazujący dokonywanie okrutnych czystek. Prelegentka wskazała grupy, na których dokonywane jest ludobójstwo, jednocześnie zwracając uwagę na problem zgromadzenia odpowiednich dowodów, na podstawie których można byłoby oficjalnie oskarżyć ISIS o ludobójstwo. Odniosła się także do podstawowych, międzynarodowych regulacji prawnych w tym zakresie. Wykład cieszył się ogromnym zainteresowaniem, a dyskusja już po zakończeniu prelekcji okazała się niezwykle długa.

Następne spotkanie, podczas którego przedstawiła fakty i mity o współczesnych Iranach, poprowadziła mgr Agnieszka Kuriata. Prelegentka ubogaciła wystąpienie we własne doświadczenia i zdjęcia zgromadzone podczas pobytu w Iranie. Opierając się na regulacjach ustawowych oraz zapisach koranicznych, mgr Kuriata przedstawiła zagadnienia dotyczące zarówno życia rodzinnego, jak i życia społecznego. Odniosła się także do prawnych regulacji w zakresie stroju Iranek oraz praktycznego ich stosowania. Również to spotkanie przyciągnęło wielu słuchaczy.

Wykład piąty dotyczył bardzo interesującej kwestii, a mianowicie salafizmu. Mgr Małgorzata Samojedny przybliżyła podstawy najbardziej radykalnego ruchu wśród fundamentalizmów islamskich, z którego bezpośrednio wywodzi się ideologa stanowiąca podłoże terroryzmu islamskiego skierowanego zarówno do społeczności zachodnich, jak i muzułmańskich. Autorka obok analizy podstaw ideologicznych, scharakteryzowała także specyfikę wyglądu (w tym stroju) wyznawców tego nurtu. Kontrowersyjna tematyka wykładu przyciągnęła wielu słuchaczy. Prelekcję zwieńczyła, tradycyjnie już, niezwykle długa dyskusja, świadcząca o zainteresowaniu gości.

Kolejne ze spotkań dotyczyło problematyki *muzułmańskiej koncepcji zazdrości (tzw. ghayry) oraz jej ewentualnego związku z przemocą wobec kobiet*. Prelekcję poprowadziła mgr Katarzyna Sadowa. Tematyka wybrana przez mgr Sadową bynajmniej nie była przypadkowa, jako że zajmuje się ona problematyką przemocy „honorowej” w kulturze muzułmańskiej, z czym koncepcje czystości i zazdrości (ghayra) w islamie są związane. Prelekcja miała na celu przybliżenie tejsz koncepcji i osadzenie

jej w czasach współczesnych, a w szczególności – ukazanie jaką rolę odgrywa (czy może ona odgrywać) w kontekście zderzenia wartości dwóch kultur: zachodniej muzułmańskiej.

Ostatnim ze spotkań w 2015 r. była prelekcja mgr Barbary Jelonek poświęcona *kwestiom wolności religijnej w Japonii na przykładzie art. 24 Konstytucji*. Podczas wykładu prelegentka zaprezentowała swoje badania na temat wolności religijnej w Japonii oraz przedstawiła zagadnienia dotyczące problematyki art. 24 współczesnej Konstytucji Japonii na tle innych aktów prawnych. Poruszona tematyka spotkała się z pozytywnym odzewem podczas dyskusji. Publiczność, która nawet po zakończeniu spotkania, żywo dyskutowała z prowadzącą i wyraziła aprobatę wobec podejmowanej przez PBPO tematyki.

Tematyka spotkań z cyklu „Orient Daleki i Bliski” cieszyła się ogromnym zainteresowaniem studentów zarówno z Uniwersytetu Wrocławskiego, jak i spoza niego, o czym świadczyła wysoka frekwencja na każdym ze spotkań (średnio uczestniczyło w nich ok 70 osób, w najliczniejszym – ponad 120) oraz żywiłowe dyskusje.